

УДК 376-056.264.091.33:81

**ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЗМІСТ КОРЕКЦІЙНОЇ ЛОГОПЕДИЧНОЇ РОБОТИ
З МОЛОДШИМИ ШКОЛЯРАМИ ІЗ ПОРУШЕННЯМИ ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ****Чередніченко Н. В.**

кандидат педагогічних наук, доцент

Тенцер Л.В.Інститут корекційної педагогіки та психології
НПУ імені М.П.Драгоманова

У статті висвітлено зміст та організацію логопедичних занять з подолання фонемографічних помилок у молодших школярів з вадами писемного мовлення в умовах шкільного логопедичного пункту. Підкреслюється важливість формування у дітей навичок фонематичного аналізу та синтезу як першооснови навички грамотного письма.

В статті освещено содержание и организация логопедических занятий, направленных на преодоление фонемографических ошибок у младших школьников с нарушениями письменной речи в условиях школьного логопункта. Подчеркивается важность формирования у детей навыков фонематического анализа и синтеза как первоосновы навыка грамотного письма.

The article is devoted to effective method of forming the skills of phonemic analysis of the primary school-age children with disorders of speech in writing, directed on overcoming of difficulties in mastering the phonetic principle of the letter.

Ключові слова: писемне мовлення, письмо, дисграфія, фонематичний аналіз, фонемографіми, фонемографічні помилки.

Ключевые слова: письменная речь, письмо, дисграфия, фонематический анализ, фонемографемы, фонемографические ошибки.

Keywords: writing, letter, dysgraphia, phonemic analysis.

80

Пошук ефективних методик формування навичок грамотного письма є предметом досліджень науковців, корекційних педагогів, логопедів - практиків, а також вчителів початкових класів, оскільки останнім часом значно збільшилась кількість дітей, що мають труднощі в опануванні знань, умінь та навичок з рідної мови.

Порушення писемного мовлення є досить розповсюдженими мовленнєвими порушеннями, мають різну етіологію та складний патогенез, обумовлені недорозвиненням ряду немовленнєвих та мовленнєвих психічних функцій та операцій.

Основним симптомом дисграфії, дислексії та дизорфографії виступають стійкі патологічні помилки, різні за своїми проявами та природою.

Логопедична робота з дітьми, що страждають на дисграфію, дислексію та дизорфографію, переважно організовується на логопедичних пунктах при масових загальноосвітніх школах. Обстеження учнів 2-х, 3-х та 4-х класів на початку навчального року надає змоги логопедам визначити категорію дітей, які мають труднощі в опануванні програми з рідної мови, вади читання та письма.

Початковим етапом в оволодінні письмом є аналіз звукового складу слова, що передбачає визначення послідовності і кількості звуків у слові та подальше перекодування фонем у графеми. Його

засвоєння як розумової та мовленнєвої дії передбачає сформованість в учнів умінь розрізняти, диференціювати звуки за акустичними та артикуляційними ознаками, що забезпечує нормальний фонематичний слух; збережений кінестетичний аналіз, на основі якого формується правильна артикуляція даного звуку; розвинута мовно-слухова пам'ять, слуховий контроль та збережений інтелект.

Порушення будь-якої з визначених передумов може призвести до виникнення стійких дисграфічних помилок у вигляді пропусків, перестановок, заміन та змішувань фонемографем у письмових роботах учнів.

Вже на етапі формування дії звукового аналізу слова діти із ФФНМ та НЗНМ, які становлять основний контингент школярів, що відвідують логопедичні пункти, стикаються із рядом труднощів. Складність звукового аналізу слова порівняно з аналізом ізольованих звуків пояснюється тим, що в межах слова звуки впливають один на одного. У межах слова одні звуки можуть знаходитись в більш вигідних фонетичних умовах (у сильній позиції), а інші звуки - під фонетичним впливом звуків-сусідів - навпаки, в умовах, незручних для аналізу (слабка позиція). Саме тому на кожному логопедичному занятті слід приділяти увагу формуванню умінь виконувати усі види фонематичного аналізу на

матеріалі слів, різних за своєю будовою та фонетичним складом.

Логопедичне заняття є провідною формою корекційно-розвивальної роботи з дітьми, що страждають на дисграфію та дислексію. Саме тому їх правильна організація, відповідність змісту заняття програмі з рідної мови, а також урахування основних труднощів, що виникають у дітей, особливостей їхнього мовленнєвого та пізнавального розвитку, систематичність та послідовність у роботі має забезпечити якість засвоєння знань, умінь та навичок з рідної мови у молодших школярів.

Під час проведення логопедичних занять логопед має дотримуватися таких рекомендацій:

1. Групи дітей-дисграфіків комплектуються за віком, при цьому враховується стан їхнього мовленнєвого розвитку.

2. Кожне заняття має носити комплексний характер, сприяти не лише удосконаленню звукової системи мови, а й збагаченню активного словника дитини, розкриттю лексичної семантики незнайомих слів та їх активного вживання в мовленні.

3. Корекційна логопедична робота має носити диференційований характер, враховувати механізми порушення, його симптоматику, структуру та психологічні особливості дитини.

4. Під час формування розумової дії звукового аналізу враховується поетапність, що була визначена П.Я.Гальперіним:

1-й етап – розуміння завдання за допомогою підкресленої, протяжної вимови звука, що вивчається;

2-й етап – засвоєння дії з предметами: звукова структура слова подається у вигляді фішок,

математичних паличок, схем, звукових лінійок і т.д.

3-й етап – засвоєння дії в плані голосного мовлення: дитина називає сусідів звука, що вивчається у слові, послідовно проговорює звуки заданого слова;

4-й етап – засвоєння дії аналізу у внутрішньому плані з опорою на фонематичні уявлення про звуковий склад слова.

5. Матеріал заняття подається бажано в ігровій формі, що позитивно впливає на формування мотивації до навчання, а також сприяє розвитку уваги, пам'яті та мислення дітей, урізноманітнює проведення занять, робить процес корекції цікавим і різнобарвним.

6. Зображувальна наочність поступово заміщується схематичною. Широко використовується матеріал із навчально-методичних посібників а також самостійно виготовлений роздатковий дидактичний матеріал, наприклад, картинки, планшети, «шифрувальні» таблиці, ребуси, кросворди і т.д.

7. В логопедичній роботі бажано використовувати комп'ютерні ігри, що сприяє не лише закріпленню у дітей знань, умінь і навичок, що формуються логопедом на занятті, а й активізують позитивну мотивацію дітей-дисграфіків на уроці.

Зважаючи на те, що у письмових роботах учнів із ФФНМ переважають фонемографічні помилки на пропуски букв, що позначають голосні звуки, а також змішування опозиційних фонемографем, наведемо приклади корекційних логопедичних занять, спрямованих на подолання помилок даного типу.

Тема: Звук [а], буква а.

Мета: закріпити навички артикуляції звука [а] та його акустико-артикуляційні ознаки; розвивати фонематичне сприймання, фонематичні уявлення, навички фонематичного аналізу та синтезу, слухову увагу, пам'ять.

Хід заняття:

Організаційний момент.

Основна частина.

1. Логопед проговорює слова і пропонує **визначити у них спільний звук [а]**. 2. **Оголошення теми заняття.** На дошці вивішуються друковані та рукописні букви Аа.

3. Повторення артикуляції звуку та уточнення його акустичних характеристик. Логопед наголошує, що під час вимови звуку [а] рот широко відкритий, язик відтягнутий назад; перешкоди для проходження повітря не існує. Вимовляється голосно; звук [а] голос -ний. На дошці поруч із буквами вивішується кружечок –схематичне позначення голосного звуку.

4. Гра «Впіймай звук».

Визначити звук [а] серед інших звуків, складів, слів; прослухати речення, назвати слова, що містять звук [а], запам'ятати їх.

Дидактичний матеріал: червона та зелена фішки.

Інструкція: підняти зелену фішку, коли почуєте звук[а] серед інших звуків; підняти червону фішку, якщо почуєте інші звуки. Логопед закриває власну артикуляцію «ширмою».

а) визначити звук[а] серед інших звуків:

а, о, у, а, а, и, е, а, о, а, і, у, а, е, и, а, і, а, о, е, а, у, а.

б) визначити звук [а] в складі серед інших складів:

ма, мо, си, но, ас, ол, ур, ак, іт, ин, да,аса, око, оса, ита, уле, аво, сма, кро, дно, мив, дат, пра, шос, атр.

в) визначити звук [а] в словах серед інших слів:

аркуш, урок, азбука, екран, посуд, успіх, армія, окунь, атлас, кіт, сад, сік, ваш, рот, верх, банк, борці, глек, гном, план, салат, мед, блиск, вальс, вхід, кран, весна.

5. Гра «Назви місце звуку [а] у слові» (початок, кінець, середина).

Дидактичний матеріал: листи-планшети, поділені на 3

--	--	--

 частини; картинки, що підписані (на момент називання логопедом підпис-назва малюнка закривається; відкривається після правильного виконання завдання, після чого учень прочитає це слово і оцінює правильність відповіді).

Інструкція: послухати назву малюнка; визначити, де стоїть звук [а] у слові; покласти на планшет у відповідне місце; прочитати підпис на картинці.

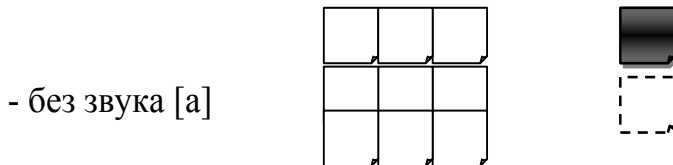
Картинки: азбука, автомобіль, автобус, школа, риба, сова, оса, лінійка, птах, кухар, лікар, лак, прапор, фазан, коза, сад, виноград, капуста, слива, груша, мак, апельсин, ананас, ромашка, Андрій, абрикос, щука.

6. Гра «Запам'ятай малюнки та назви сусідів звука [а] у словах».

Мовний матеріал: із попереднього завдання. **Інструкція:** запам'ятати назви отриманих малюнків; з одним (на вибір) словом скласти речення; назвати сусідів звука [а] у запропонованих логопедом словах.

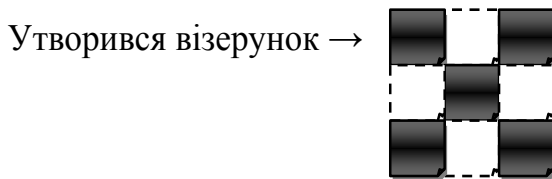
7. Гра «Звуковий килимок».

Ігровий матеріал: планшет, що поділений на 9 рівних квадратів 3?3; квадрати-фішки червоного та зеленого кольору. - [а]

Інструкція: послухати слова; визначити наявність звука [а] та покласти на планшет (зліва направо, зверху вниз) відповідну фішку (зелену фішку-квадрат, якщо у слові є звук [а]; червоний квадрат – якщо звука [а] у слові немає). Після виконання завдання повинен утворитись відповідний візерунок, однаковий в усіх учнів (за умови правильного виконання завдання).

Наприклад: Андрій, зерно, книга, кіт, сестра, зошит, трава, відро, хмара.

Завдання повторюється, змінюються візерунки. Кількість квадратів можна збільшити.

Фізкультхвилинка.

Вже стомилися ми трішки,

Вийдемо, діти, на доріжку.

Наші ручки: раз, два, три,

Наші ніжки: раз, два, три.

Ось голівонька стомилась.

Вліво-вправо нахилилась.

Раз, два, три, раз, два, три.

Будемо пальчики стискати,

Будемо знову працювати.

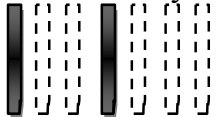
8. Гра за методикою «Письмо без зошита і ручки».

Ігровий матеріал: математичні палички.

Інструкція: послухати слово; викласти його паличками, де кожен звук (уявна буква) викладається окремою паличкою, наприклад, синього кольору; а звук [а] (уявна буква) викладається паличкою червоного кольору. Поділити слова на склади, відокремивши палички відстанню.

Наприклад, слова: *алфавіт, автобус, аптека, весна, нота, лоза, роса, дах, сова, зима, книга, оса, краса, апарат, абажур, антена, халат, фазан, ручка.*

алфавіт — автобус —

краса — апарат —

9. Визначити, запам'ятати і назвати слова, що містять звук [а] у прочитаному логопедом реченні.

Біля паркану росла стара абрикоса. Мама Андрійка дуже любила абрикоси і забороняла дітям зривати їх зеленими. Таня і Андрійко не могли дочекатися, коли настане день збирання абрикос. Коли абрикоси достигнуть, усі разом будуть їх зривати. Мама з абрикос зробить сік для Андрія та варення для Тані.

10. Прочитати, чітко вимовляючи пропущені голосні. Списати слова, вставляючи замість крапки букву а. Підкреслити букву а зеленим кольором.

Весн•, школ•, зим•, сов•,кос•, рук•, но•, лоз•, щок•,губ•, рос•, •втобус,
•ктор, •йстри, •сорті, •нтон, •грус, пт•х, хм•ри, кр•й, те•тр, к•ртон, м• сло,
к•рти,кр•пля, •фрик•, кул•, •двок •т,•сф•льт, м•тр•ц, х•л•т,з•чіск•.

11. Корекційна гра на комп'ютері.

Ігровий матеріал: CD-диски «Вчимося читати», «Абетка».

Під час гри «Вчимося читати» діти ознайомлюються із такими поняттями, як слово, речення, склад і наголос; закріплюють навички читання складів, слів, речень, складають звукові моделі слів. У програмі гри використовуються новітні методики, які перевірені на практиці і формують у дітей не лише міцні знання з грамоти, а й сприяють виробленню позитивної мотивації до навчання.

Гра «Абетка» має навчальний матеріал по вивченню літер, що дається в неважкій ігровій формі; також багато різноманітних преміально-пізнавальних розваг із ребусами та мультфільмом.

Підведення підсумків заняття.

Домашнє завдання: у журналі, газеті або читанці прочитати невеличкий текст. Визначити слова, що містять букву а. Букву а підкреслити зеленим кольором. Виписати 10 слів з буквою а.

Тема: Диференціація звуків [п] - [б] і букв п-б.

Мета: закріпити навички артикуляції звуків [п] та [б], їх акустико-артикуляційні ознаки та зорово-просторові ознаки відповідних їм букв; формувати вміння диференціювати ці звуки на слух та за уявленням, розрізнявати букви п та б; навички фонематичного аналізу та синтезу, розвивати слухову увагу, слуховий контроль та пам'ять; збагачувати словниковий запас.

Хід заняття:

Організаційний момент.

Основна частина.

1. Логопед промовляє 2 вірша (які містять звуки [п] та [б]) та пропонує дітям визначити звук, що найчастіше зустрічається у тексті.

Пекар-півень у пекарні Бавлять ранньої пори
Пік перепічки прегарні. Бобренят старі бобри
І пшеничні пампушки, Бубонить бобер до білки
І прегарні пиріжки! - Бобреня боїться бджілки.

2. **Оголошення теми заняття.** На дошці вивішуються друковані та рукописні букви Пп та Бб.

3. Порівняння звуків [п] і [б] за артикуляцією і звучанням. Уточнення правильної артикуляції звуків. Логопед наголошує, що під час вимови цих звуків органи артикуляції знаходяться в однаковому положенні (верхня і нижня губа зімкнені, кінчик язика вільно лежить біля нижніх різців), але звучать вони по-різному. Діти вимовляють попарно звуки пошепки, зосереджуючи увагу тільки на місці їх творення (вимова обох є однаковою). Потім вимовляють звуки вголос (під час вимови глухого звука [п] чується шум, а під час вимови дзвінкого [б] – переважає голос. Перевіряють тильною стороною долоні на шиї, під час вимови якого звука тремтять голосові зв'язки. Робиться висновок, що звук [б] – дзвінкий, звук [п] – глухий.

4. Гра «Впіймайте звуки [п], [б]».

Ігровий матеріал: по 2 чотирикутні фішки білого та помаранчевого кольору.

а) диференціація звуків [п] - [б] серед інших звуків.

Інструкція: послухайте звуки, коли почуєте звук [п] – піднімаєте помаранчеву фішку, коли почуєте звук [б] – білу (на дошці написати букви п,б; під ними покласти фішки відповідного кольору).

м, п, л, к, б, ш, з, б,п, н, м,р, т,п, л, п, ж,б.

б) диференціація звуків [п] - [б] в складах:

са, по, ка, бо, чу, ба, ни, пе, ан, ав, уп, ен, іс, уб, оп, абе, ора, ути, апо і т.д.

в) диференціація звуків [п] - [б] в словах:

береза, пилка, ручка, батон, навул, слова, дерево, краб, степ, зошит, зуб, метелик, чуб, вступ, тулуб, крапка, добро, відро, глобус, субота, турбота і т.д.

5. Гра «Підбери малюнки».

Ігровий матеріал: лист-планшет, поділений на 2 частини; букви **п** і **б**; малюнки, що підписані, містять у назві звуки **[п]** або **[б]**; (на момент називання малюнка підпис закривається).

П Б

Інструкція: послухати слова-назви малюнків; назвати, який звук **[п]** або **[б]** містить слово, покласти на відповідне місце малюнок; прочитати отриманий підписаний малюнок, щоб впевнитися у правильній відповіді.

Малюнки: *поле, просо, парта, балкон, булка, зуб, пенал, короп, бузок, дуб, тулуб, гриб, зебра, полиця, пролісок, окріп, суп, багаж і т.д.*

6. Гра «Запам'ятай малюнки».

Ігровий матеріал: той самий, що у попередній грі.

Інструкція: запам'ятати назви отриманих малюнків; пригадати слова, що містять звуки **[п]** або **[б]**; з одним зі слів скласти речення.

7. Гра «Назви сусідів звуків **[п]** або **[б]**».

Інструкція: логопед називає слово; учень повинен назвати сусідів звука **[п]** або **[б]** у слові. Наприклад, **апельсин** – перед **[п]** стоїть **[а]**, після **[п]** стоїть **[е]**.

8. Гра «М'яч».

Ігровий матеріал: надувний м'яч.

Інструкція: логопед кидає учню м'яч і промовляє слово зі звуком **[п]**; у відповідь учень повинен кинути логопеду м'яч, промовляючи опозиційний звук **[б]** і т.д.

9. Визначити, запам'ятати і назвати слова, що містять **[п], **[б]** після прочитаного логопедом речення; уточнити, який звук чуємо в кожному слові (**[п]** чи **[б]**):**

Будемо сіяти хліб. Робота на полі цікава. Треба сіяти добре зерно. Оглянути всі трактори. Пухку землю приготувати. Своєчасно сівбу розпочати. Посіємо вчасно зерно. Добрий врожай зберемо.

Фізкультхвилинка.

Сильний вітер до землі
Гне дерева молоді.
Вони ростуть, міцніють,
Вгору тягнуться, радіють.
Вітер дує нам в лице,
Захиталось деревце.
Вітерець все тише, тише,
Деревце все вище, вище.

10. Гра за методикою «Письмо без зошита і ручки».

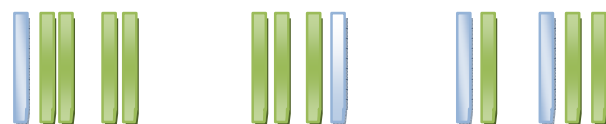
Ігровий матеріал: математичні палички.

Інструкція: послухати слово, зобразити його паличками, де кожен звук (уявна буква) викладається окремою паличкою, наприклад зеленого кольору, звук [п] (уявна буква) – помаранчевим кольором, звук[б] (уявна буква) – блакитним кольором. Поділити слова на склади, відокремивши палички відстанню.

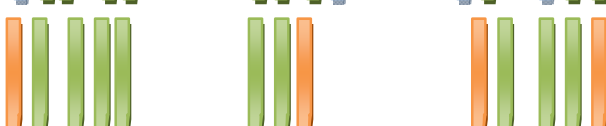
88

Слова: *хліб, парта, біб, барбарис, бобер, просо, Пилип, побудувати, побачити, палуба, допомога, тополя, гриб, побалакати, печиво, дуб і т.д.*

бочка -- хліб -- бобер --

парта -- суп -- Пилип --

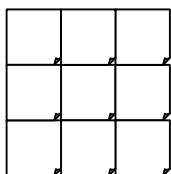

палуба -- побалакати --

11. Гра «Звуковий килимок».

Ігровий матеріал: планшет, поділений на 9 рівних квадратів 3?3; квадрати помаранчевого та блакитного кольору.

-- [п]

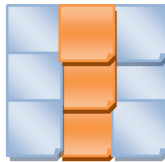
-- [б]

Інструкція: послухати слово; якщо у ньому є звук [п], покласти на планшет (зліва направо, зверху вниз) помаранчеву фішку-квадрат; якщо у ньому є звук [б] – покласти блакитну фішку-квадрат. Після виконання завдання повинен утворитись відповідний візерунок, однаковий в усіх учнів, за умови правильного виконання завдання.

Наприклад: *брат, портфель, пенал, гриб, серп, зебра, бузок, апельсин, хліб.*

Утворився візерунок →

Завдання повторюється, змінюються візерунки. Кількість квадратів за бажанням можна збільшити.

12. Гра «Цікавинка».

Ігровий матеріал: планшети з малюнками, що розташовані один за одним. Потрібно по початковим звукам кожного слова-малюнка скласти нове слово.

Якщо слово складене правильно, планшет перегортається на інший бік, де написано вгадане слово з малюнком (див. додаток).

13. Гра «Додавання».

Інструкція: логопед називає початок слова, учень додає кінець, де кінцем має бути або звук [п], або звук [б].

Наприклад: кра •, су •, клу •, сте •, голу •, гри •, ти •, зу •, чу •, всту •, тулу •, си •, зру •, скри •, висту •.

14. Прочитати речення, чітко вимовляючи пропущені букви п або б. Списати, вставляючи замість крапки букви п або б. Підкреслити п – помаранчевим кольором, б – блакитним кольором.

•іля школи •удемо сад садити. Там •осадимоя•луні. Тут •удуть•олуниці
рости. •іля•аркану•орічки•осадимо. Гарно •уде•іля школи. У шкільній їдальні •о
•ільшаєфруктів для учнів.

15. Корекційна гра на комп'ютері .

Ігровий матеріал: CD-диск «Тренажер грамотності».

Інструкція: Діти сідають біля комп'ютера . Завдання виконуються дітьми по черзі, «ланцюжком». За підказку учень пропускає хід. Якщо учень помиляється, то після пояснень виконує ще одне завдання.

Ця захоплююча гра з граматики складена відповідно до програми з української мови для 2-го класу. Завдання охоплюють такі теми: «Велика буква», «Слово», «Правопис слів із подовженими приголосними, з апострофом, буквосполученням **йо,ьо, дж,дз**», «Слова з буквами **я, ю, є, ї, ь**», «Правопис слів з прийменниками», «Дзвінки і глухі приголосні».

Гра допомагає закріпити вивчений корекційний матеріал, збагатить активний словниковий запас, сприятиме формуванню дисципліни та інтересу до логопедичних занять.

Підведення підсумків заняття.

Домашнє завдання: у журналі, газеті або читанці прочитати невеличкий текст. Визначити слова, що містять букви **п** або **б**. Букву **п** підкреслити помаранчевим кольором, букву **б** підкреслити блакитним кольором. Виписати по 10 слів з буквами **п, б**.

Зміст завдань варіюється залежно від теми та мети заняття. Доцільно включати вправи та завдання, метою яких є попередження дизорфографічних помилок. Такі вправи, як визначення наголосу у словах, підбір споріднених слів, зміна граматичної форми слів, порівняння слів за морфемним складом сприяють виробленню у дітей передумов до засвоєння орфографії.

Отже, своєчасне виявлення, психолого-педагогічне вивчення дітей, які мають труднощі в опануванні писемного мовлення, та надання їм кваліфікованої корекційно-методичної допомоги мають запобігти виникненню відхилень в опануванні шкільних знань, умінь та навичок з усіх предметів

мовного циклу, сприятимуть розвитку пізнавальних здібностей.

Правильна організація, визначення змісту, напрямків, методів, прийомів та форм корекційної логопедичної роботи надасть логопеду можливості не лише подолати у дітей стійкі патологічні помилки у письмі та при читанні, а й попередити виникнення труднощів під час опанування систематичного курсу «Української мови» в середній та старшій школі, сприятиме попередженню негативних наслідків дисграфії, дислексії та дизорфографії у вигляді емоційно-вольових, когнітивних та поведінкових порушень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ефименкова Л.Н., Мисаренко Г.Г. Организация и методы коррекционной работы логопеда на школьном логопункте. – М.: Просвещение, 1991.

2. Кондратенко Л.О. Весела грамота: Метод. Рекомендації для вчителів та вихователів початкової школи / За ред. Ю.З. Гільбуха. – К.: НПЦ Перспектива, 1995.
3. Логопедія. Підручник. За ред. М.К.Шеремет. К.: Видавничий дім «Слово», 2010. - С.505–596.
4. Седих Н.О. Вчимося писати й говорити правильно. Поради логопеда. - Х.: Вид. група «Основа», 2007.
5. Чередніченко Н.В. Методика формування в учнів із тяжкими вадами мовлення звукового аналізу та синтезу слів. // Педагогіка та методика: спеціальні. Збірник наукових статей. – К., 2001.

УДК 376.36: 611.22

РАЦІОНАЛЬНИЙ ПІДХІД З ВІДНОВЛЕННЯ ГОЛОСОВОЇ ФУНКЦІЇ У ХВОРИХ НА РАК ГОРТАНІ ПІСЛЯ ХОРДЕКТОМІЇ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ЕЛЕКТРОТЕРМОАДГЕЗІЇ

Шеремет М.К.

доктор педагогічних наук, професор

Ромась О.Ю.

кандидат педагогічних наук

Інститут корекційної педагогіки та психології

НПУ імені М.П.Драгоманова

В статті представлені сучасні підходи у лікуванні хворих на рак гортані (I-II ст.), різні типи резекції гортані, метод електротермоадгезії, курс корекційно-реабілітаційних занять з відновлення голосової функції у означеній категорії хворих.

В статье представлены современные подходы в лечении больных раком гортани (I-II ст.), разные виды резекции гортани, метод электротермоадгезии, курс коррекционно-реабилитационных занятий по восстановлению голосовой функции в указанной категории больных.

The article presenting current approaches in the treatment of patients with laryngeal cancer (I-II st.), types of resection of the larynx, the method elektrotermoadheziyi, course correction and rehabilitation sessions to restore voice function in definite patients.

Ключові слова: рак гортані, голос, метод електротермоадгезії, фонація.

Ключевые слова: рак гортани, голос, метод электротермоадгезии, фонация.

Keywords: cancer of the larynx, the voice, the method elektrotermoadheziyi, phonation.

Згідно концепції розвитку охорони здоров'я України злоякісні захворювання відносяться до групи найбільш соціально значущих хвороб, які значному ступені визначають якість трудового потенціалу суспільства.

Злоякісні пухлини голови і шиї займають 6 місце за поширеністю у всьому світі. У США у 2008 році діагностовано 12250 хворих на рак гортані (чол. – 9680, жін. – 2570). У світі щороку реєструють понад 100 тис. нових хворих на рак гортані, які, однак, становлять менше 1 % від загальної кількості випадків злоякісних захворювань. У 2010 р. число хворих з вперше встановленим злоякісним новоутворенням гортані склало вже 7,8 на 100 000 населення Російської Федерації, з яких 65,8% хворих були у працездатному віці [5,8].

У структурі злоякісних пухлин голови та шиї рак гортані становить 25%, а серед злоякісних пухлин чоловічого населення України — 3,4%. Показник захворюваності на рак гортані відповідно до даних Національного канцер-реєстру становить

5,6 на 100 тис. населення. При цьому щороку діагностується понад 2600 нових випадків раку гортані [7].

Статистичними дані свідчать, що у 2008 році в Україні рак гортані виявлено у 2351 хворих (чол. – 2246, жін. – 105). Захворюваність складала 5,1 випадку на 100 тис. населення, у 2009 році в Україні рак гортані було виявлено у 2478 хворих (чол. – 2365, жін. – 113). Захворюваність склала 5,39 випадку на 100 тис. населення; у 2010 році в Україні рак гортані виявлено у 2270 хворих (чол. – 2165, жін. – 105). В Україні за три роки вперше взято на облік 7099 хворих на рак гортані, з яких у середньому 50 % отримали хірургічне лікування.

Серед етіологічних факторів, які призводять до розвитку злоякісних новоутворень, розрізняють зовнішній та внутрішній чинники (Р.А.Абизов). Однією з головних причин вважають вплив навколишнього середовища: хімічних, фізичних та біологічних речовин, ларингофарингеальний рефлюкс (J.A.Koufman, A.J.Burk), а також виділяють куріння